

ABDULKADİR DAMOLLA (1854-1924):Vatansever ve demokrat şairlerden biri olup,klasik Uygur edebiyatının son temsilcilerindendir.Çağdaş Uygur Edebiyatının kurucularından biridir.

Abdulkadir Damolla Atuş,Meşhed’de dünyaya gelmiştir.Şair Kaşgar Buhara medreselerinde eğitim görmüş,daha sonra öğretmenlik ve yazarlık yapmıştır.Uygur eğitiminin ıslahatında büyük rol oynamıştır.“Serf Nehvi” (Morfoloji ve Sentaksis),“İlmi Tecvid” (Okuma), “İlmi Hesab” (Matematik), “Akeidi Zeruriye” (Gerekli Bilgiler), “Akeidi Cevheriyye” (Bilim Gövherleri),“Talimi Sebiyat”(Çocuk Eğitimi),“Fesayihul Etfal”(Gençlere Nasihat),“Miftahul Edep”(Edebiyatın Anahtarı),“Nesihati Amme”(Kamu Nasihati) gibi eserleri yazmıştır.^{1 2}.

Abdülkadir Damolla demokrat kişiliğiyle tanınan bir alimdir,o bir taraftan hak hukuk, adalet, özgürlüğü konu eden eserleri yazan,diğer yandan insanları örgütleyip işgalci güçlere karşı mücadele eden bir şahsiyettir.Bu mücadelelerinden tedirgin olan işgalci güçler,şairi Kaşgar Şehri Kona Ordu’daki kütüphanesinde öldürmüştür.Fakat onun adı Uygur halkının gönlünde gittikçe yücelmektedir.

Şairin “Bu Zamandin Neççe Efsane Hekayet Eyleyin”ve“Meyveler Munazirisi” adlı şiir kitapları meşhurdur.Şairin bu edebi eserleri Uygur edebiyat tarihi araştırmalarında,aynı zamanda Uygur tarihi araştırmalarında önemli bir yere sahiptir. Şair bu edebi eserlerinde de o dönemde Doğu Türkistan’da yürütülen özgürlük mücadelesini, halkın özgürlüğe, demokrasiye olan özlemini dile getirmiştir.

¹ .“Cevahirul Hekayik” (Hakikat Gövheri) adlı eseri Mısır’daki El-Ezher Üniversitesi kütüphanesindedir.

² .Şao Van Yuan, Çin’deki Azınlıkların Felsefe Tarihi, (Çince), Enhui Halk Neşriyatı, sayfa 990.

KAYNAKÇA

GAYRETCAN Osman, OSMAN Ismail,Uygurlarning Kedimki Edebiyati, Ürümçi 2005.

GOPUR Vahitcan, HÜSEYİN Esker ,Uygur Klasik Edebiyatı Tizisleri, Pekin 1978.

HASANOV K, Uygur Edebiyati, AlmaAta, 1957.

Kaşgarlı Sultan Mahmut, Uygur Türkleri Kültürü ve Türk Dünyası, İstanbul 2004.

ÖMER Şerifidin, Uygur Klasik Edebiyatı Tarihinden İçerikler, Ürümçi 1981.